

lokkal találkozzék. A miniszter rendelete országos jelleget ad az eddigi partikuláris törekvéseknek, de az állami felügyelet szerencsésen egyezteteti össze a társadalmi munkásság egészséges önkormányzatával. A kulturegyesületek és intézmények autonómiájához nem nyul, az országos és helyi tanácsokat is tulnyomólag önkormányzati tényezőkből alakítandóknak tervezi. Csak az államsegély megadásánál köti ki feltétel gyanánt a szabadoktatásnak a közérkölcsessel s a hazai törvényekkel összhangzó voltát.

Az egész nemzet gratulálhat közoktatásügyi miniszterünknek a szerencsés államférfiúi kezdeményezéshez, s önmagának a majdani eredményhez, ha teljesül a miniszter rendeletében kifejezett hő óhajítás, hogy társadalmunk önkéntes és szabad hozzájárulásával a szabadoktatás immár elsőrendű kultúrtényezővé fejlődjék, mely nagy stílusban mozditja elő Magyarországon népünk egyetemének értelmi és erkölcsi emelkedését.

Felekezeti visszaélések szent Gellért nevében.

— A megfertőzött állami iskolák. —

(*Saját tudósítónktól.*) Az a klerikális mozgalom, amely végig vonul az egész országon, amely aranykorát most várja, vakmerő nyíltsággal bevonul Szeged városba is. Lép-ten-nyomon érezzük, mint fertőzi meg Szeged társadalmát. Most pedig olyan bizonyosságot szereztünk be, amely felháborít minden szabad gondolkozású embert, mert bebizonyítja, hogy Szeged összes iskoláit akarják hatalomba venni ájtatos szájjal. S hogy az állami iskolákat szemelték ki a manőver keresztülhajtására, ez példátlan is, hisz az állami iskolákban eddig igyekeztek örködni arra, hogy a felekezeti türelmetlenség vagy elfogultság föl ne burjánozzék.

Szent Gellért nevében, a csanádi püspökre való hivatkozással lopóznak iskolai klerikalizálás munkájára. A szegedi állami közép- és polgári iskolák most megjelent értesítőihez olyan felhívást mellékeltek, amelyben nyíltan kiemelik, hogy felekezetek szerint széttagolják, osztályozzák a növendékeket, előnyben részesítik a katolikus vallásukat, s olyan előnyöket jelentenek be számukra, hogy a nem katolikusoknak föl kell háborodniuk a mellőzés, a nyílt játék, a bejelentett manőver hallatára. És az egészben megdöbbentő, hogy állami iskolák hivatalos értesítőiben jelentik be a felekezeti bornírt politikát. Állami iskolákban! Tehát azokban, melyekben évtizedek óta igyekeztek kizárni — s általában ki is zárták — a felekezeti türelmetlenséget s elfogultságot. Az állami iskolákban — melyeket felekezetekre való tekintet nélkül, elsősorban a magyar állam érdekében létesítettek s tartanak fenn, fejlesztenek is óriási áldozatokkal. Az állami iskolákban — melyekben tehát legjobban kell tudniuk azoknak, kik az állam kenyerét élvezik, hogy felekezeti rangkülönbség Magyarországon törvények értelmében nincs, hogy bevett felekezetek vannak, egyforma jogkörrel, az iskolákban — az államiakban — legalább így.

És a szegedi állami iskolák: az állami főgimnázium, az állami főreál, az állami felsőkereskedelmi, az állami polgári iskolák értesítőiben, hivatalos formában ez a nyílt felhívás lett — több ezer példányban — melkelve:

Szent Gellért konviktus

középiskolai katolikus finevelő-intézet programja.

Az intézet célja középiskolai (gimnáziumi, reál, polgári és kereskedelmi) tanulmányokat végző római katolikus ifjakat vallásos és hazafias nevelés által egészséges gondozásu, munkaszerető, jellemes férfiakká nevelni, hogy ezáltal a családnak, a hazának és az egyháznak egyaránt hasznos tagjává váljanak.

Nevelésünk alapja a vallásosság, mert ez az egyedüli szilárd alap, melyre az igazi jellem kialakulásánál támaszkodhatunk. Az embernek

az életben a vallásossága mellett értékét elsősorban szellemi műveltsége adja; az intézet tehát kiváló gondot fordít arra, hogy az intézet növendékei a középiskolák tanulmányi követelményeinek teljesen megfeleljenek s azonkívül a tudomány egyes ágaiban is hajlamaik szerint tökéletesbülhessenek. Az emberben azonban teljes harmonia csak úgy létesül, ha értelmét és érzelmeit fogékony lélek irányítja. A lélek nemesítésére alkalmat nyújt az intézet a növendékeknek azáltal, hogy a szépművészeteket (zene, ének, festészet stb.) szakszerű vezetés mellett gyakorolják. De csak ép testben lakhatik ép lélek. Azért az intézet növendékei egészségének megővására és testük arányos fejlődéséről aként gondoskodik, hogy a napirendben kellő időt biztosít a testi pihenésre és a tanulmányok hátráltatása nélkül módot nyújt arra, hogy az évszakokban megfelelő egészséges, modern sportokat (tennis, uszás, korcsolyázás, séta, vívás) üzhessenek. Mindezzel elérni óhajtjuk azt, hogy növendékeinkből lelki és szellemi javakkal dusan ellátott, egészséges, erős idegzetű, ép testű férfiak váljanak. S hogy ezen javakat helyesen tudják fölhasználni, szívükbe az igaz hazaszeretet eszméit csepegtetjük. Az intézet fölött a főfelügyeletet a csanádi megyés püspök gyakorolja.

Az intézet élén a megyés püspök által kinevezett igazgató áll, kinek a nevelésben és tanulmányi ügyekben az intézetben bentlakó, részben bejáró tanulmányi felügyelők (gimnáziumi, reáliskolai tanárok) nyújtanak segédkezet. Az idegességre hajlandó, ideges s beszédhibában szenvedő növendékek szakszerű nevelése céljából az egyik felügyelő okleveles gyógypedagógiai tanár.

A tanulmányi felügyelők a tanulmányi időben a tanteremben, a különféle sportok művelése alkalmával a sporttelepeken felügyelnek a növendékekre; a fiuk szorgalmi eredményeit alkalmas időben számonkérlik s őket szükség esetén utbaigazítják. Az állandó felügyelet s az időnkint tartandó illemtani előadások az ifjakat a társadalmi műveltségre vezetik. Kiváratra külön díjazás mellett a növendékek a szépművészetekre (zongora, hegedű, ének, rajz, festészet stb.) és idegen nyelvekre is taníttatnak.

A növendékek tanulmányi előmeneteléről és

— Szeretem — mondta magában — ezt a Veszprémit. Derék, okos, becsületes ember. Ránézett az asszonyra és megvolt az elhatározása. Halkan és lassan mondta neki:

— A multkor ... a multkor azt akartam mondani ... hogy szakítok Riese Micivel.

Az asszony elvörösödött az örömtől. Ő is halkan szólt:

— Ezt akarta mondani?

— Ezt.

Az asszony lesütötte a szemét.

— Én nem is értettem soha, — mondta — hogyan választhatott ki maga egy ilyen nőt. Egy orfeuménekesnőt. Egy műveletlen, tudatlan, szemtelen leányt ...

— Nem találtam olyant, aki művelt és szellemes is lett volna.

— Miért nem keresett?

— Azt hiszi, találtam volna?

— Igen.

Tárcy diadalmasan emelte fel a fejét. Várj csak — gondolta. Naivul kérdezte:

— Hát maga ismeri ezeket az orfeuménekesnőket?

Az asszony rábámult.

— Ismerem-e őket? Hogy mondhat ilyent?

— Ha azt hiszi, hogy műveltet is találhattam volna ...

— De nem orfeuménekesnőt. Hanem egy nőt, aki megérti. Egy asszonyt, egy tisztességes asszonyt.

Tárcy mély megvetéssel mondta:

— Hja, egy tisztességes asszonyt?

Az asszony remegett a felháborodástól. Nem tudott mit mondani. Végre reszketve tört ki:

— Csak nem hasonlít egy tisztességes nőt azokhoz a nőkhöz, akiket mindenki ...

— Isten mentsen — válaszolta Tárcy nyugodtan — én a tisztességes nőket sokkal kevesebbre becsülöm,

— Kevesebbre? Hogy mondhat ilyent?

— Akkor becsülöm meg őket, ha sokkal kevesebbre becsülöm őket. Kérem, ha az ember órát akar, akkor az órárushoz megy. Ha szerelmet akar, akkor a szerelemárushoz megy. Hiszen nekik az a mesterségük. Azt ők jobban értik. Ők azért élnek, ők azért és arra ápolják, dédelgetik, gondozzák magukat. A fürdőjük, a parfümjök, a csipkékük mind arra való. Hogy jutna erre ideje és kedve egy tisztességes asszonynak?

Az asszony fehér volt a dühtől.

— De hát a lélek? A szellem?

— Ah, a lélek, a szellem ... Tudja, magának, aki olyan okos asszony, megmondhatom, nincs utálatosabb, mint egy asszony, aki folyton a lelkeket, a szellemet emlegeti.

— De hátha egy asszonyt nem ért meg az, akihez hozzá van láncolva.

— Oh, a legnevetesegebb és a leggyűlöletesebb élőlény a világon a femme incomprise. A meg nem értett asszony odatolako-

dik a maga érzelmeivel minden idegen érzéshez, följajánlja, kínálja szimpátiáját. Árulja magát és a legtöbbet ajánló biztosan megkapja ...

Az asszony nem birta tovább. Kiegyenesedett és a dühtől reszketve kérdezte:

— Én kínálom magamat? Én?

— Ki beszél magáról? Magának két gyermeke van, maga nem keres lihegve megértést, hanem bölcsen tudja, hogy a legszebb dolog két gyermek jó anyjának lenni. Minden hódolatom az ilyen asszonyoké, én a másik fajtáról beszéltem. Hogyan beszélhettem volna magáról?

Az asszony megzavarodott. Nem tudott szólni. Tárcy kegyetlenül folytatta:

— Minthogy pedig a másik fajtával, amelynél talán volna remény, nem érdemes foglalkozni, én meggondoltam a dolgot. Szakítani akartam Riese Micivel? Meggondoltam ... Nem szakítottam vele.

— Tárczy, — sziszegte — Tárczy maga a legutálatosabb, a legszemtelenebb, a legelbizakodottabb fráter a világon.

Megfordult és elsietett. Tárczy utána nézett. Tudta, hogy a holnapi ebédnek most már vége.

— Az ebédért kár, — szólt némi melan-kóliával.

De igen meg volt elégedve magával és nagyon becsületesnek érezte magát.